

թեամբ, գործողութեան դիմելուց առաջ՝ փաստաբան Գ. Ենդերարեանից ու Երեւանի յայտնի վաճառական Հաջի Ռիզայից բաղկացած մի պատւիրակու-
թիւն ուղարկւեց՝ մի անգամ ևս համոզելու համար ուլուխանլուեցիներին,
որ խաղաղութեամբ բանան ճանապարհը: Զինւած թուրքերը ահազին բազ-
մութեամբ ու դրօշակներով գրաւել էին դիրքերը և թիւրքական ազգային
քայլերդն էին երգում: Նրանք մերժեցին ընդունել պատւիրակութիւնը:

Այն ժամանակ Դրօն տւեց յարձակման հրաման: Որոտացին թնդանթ-
ները: Սկսեց տաք կռիւ: Նոյն ժամանակ արիւնահեղ կռիւներ էին տեղի
ունենում Սուրմալուում, Ղամարլուում, Իւվայի չըջանում:

Մինչև երեկոյեան ժամը 5-ը թուրքերը ցոյց տւին կատաղի դիմա-
դրութիւն: Ժամը 5-ին հայկական զօրամասերը դիմեցին ընդհանուր գրոհի:
Հակառակորդը չդիմացաւ ու ջարդւած փախաւ, ցիր ու ցան եղաւ: Ուլու-
խանլու գիւղը մատնեց կրակի: Ուլուխանլուեցիները յայտնեցին հպատա-
կութիւն և այնուհետեւ մինև վերջ մնացին հաւատարիմ Հայաստանի
պետականութեան ու ո'չ մի զրկանքի չենթարկւեցին:

Ուլուխանլուի դէպքի մասին Դրօն տւեց հետեւեալ հեռագիրը.

«Զօրամասը գնում էր Ղամարլու միանալու համար Ղամարլուի
զօրամասին և բանալու Դաւալուում փակւած 4րդ գնդի մէկ գումարտակի
ճանապարհը: Մէկ օրւայ հրացանաձգութիւնից յետոյ Աղհամգալուում,
ուղարկւած հայ-թրքական պատւիրակութիւնը, որ թուրքերը յետ քաշեն
ու չխանգարեն զօրքերին առաջ անցնելու, արդիւնք չտւեց: Թուրքերը օգ-
նութեան հասած քրդերի հետ դիմեցին յարձակման՝ կամենալով ջարդել
մեր զօրամասը և գրաւել հրետանին: Թուրքերը ունէին ձեռքի ուսմբեր: Այն
ժամանակ մենք որոշեցինք վերջ տալ այդ ամենին և օգնութիւն հասցրինք
գնդ. Դոլուխանեանին՝ հրամայելով յարձակել ու գրաւել Ուլուխանլուն,
որ և կատարեց: Ուլուխանլուն գրաււած է, չըջանը մաքրւած: Մեր զոհերն
են՝ 9 սպանւած, 32 վիրաւոր, որոնցից երկուսը՝ սպայ: Թուրք պատգամա-
ւորները մեղադրում են իւրայիններին, որի համար կան փաստեր, և խնդրում
են հաշտութիւն: Մեր դրած պայմաններն են. բանալ ճանապարհները,
չկտրել հեռագրական թելերը և հրացանի չըռնել գնացքները: 22 փետր.»:

Ուլուխանլուի գրաւումից յետոյ՝ բացւեց երկաթուղային հաղորդակ-
ցութիւնը Ալեքսանդրապոլի հետ, բացւեց և Ղամարլուի ճանապարհը: Ապա
գոպւեցին Կողբի, Սուրմալուի, Ղամարլուի թուրքերը, ազատեցին Ալի
Ղըզըլի բնակիչները, պատժեցին Ալազեաղի և Նոր-Բայազետի թուրքերը:

Առանձնապէս ուժեղ կռիւներ տեղի ունեցան Դաւալուի չըջանում,
ուր, Սոսրովի մահից յետոյ, ձիաւոր հարիւրեակի հրամանատար էր
նշանակւել սպայ Կուռօ Թարխանեանը, իսկ Դաւալուի զօրամասի — 1
գումարտակ, 1 հարիւրեակ — պետ՝ գնդ. Տէր-Սարգսեանը: Դաւալուն
չըջապատւած էր թշնամիներով և բոլորովին կտրւած Երեւանից: Շաբաթներ
չարունակ պաշտպանւում էր 3000-ից աւելի ջեւալցի քրդերից և Շարուրի,
Վեդիքասարի, Արալըխի ու Բաշքենդի թուրքերից, որոնք կատաղի յարձա-
կումներով՝ աշխատում էին գրաւել Դաւալուն և դերի առնել հերոսական
դիմադրութիւն ցոյց տուող հայերին: